

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI AVTOMATLASHTIRISH

Uzakov Utkir Abdusattarovich

*Toshkent Xalqaro Moliyaviy Boshqaruv va
Texnologiyalar Universiteti o'qituvchisi*

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, buxgalteriya hisobi, buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt.

Keywords: Digital economy, accounting, accounting automation, cloud technologies, artificial intelligence(AI).

Ключевые слова: Цифровая экономика, бухгалтерский учет, автоматизация бухгалтерского учета, облачные технологии, искусственный интеллект.

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish, buxgalteriya hisobini yuritishda turli xil dasturlardan foydalanish va bu dasturlarning imkoniyatlari hamda qulayliklari, bulutli texnologiyar orqali buxgalteriya ma'lumotlarini saqlab borish va ushbu axborotlardan istalgan joyda bemaol foydalanish kabi ma'lumotlar bayon qilingan.

Abstract: This article describes the automation of accounting in the context of the digital economy, the use of various programs in accounting and the possibilities and conveniences of these programs, the storage of accounting information through cloud technology and the easy use of this information anywhere.

Аннотация: В данной статье описана автоматизация бухгалтерского учета в условиях цифровой экономики, использование различных программ в бухгалтерском учете, а также возможности и удобства этих программ, хранение учетной информации посредством облачных технологий и простое использование этой информации в любом месте.

Kirish. Bugungi kunda jamiyatimizning turli sohalarini, xususan iqtisodiyotimizni raqamli iqtisodiyotsiz tasavvur qilish qiyin. Xo'sh, raqamli iqtisodiyot o'zi nima? [Raqamli iqtisodiyot](#)-raqamli texnologiyalarga asoslangan elektron biznes va elektron tijorat bilan chambarchas bog'liq iqtisodiy faoliyat hamda shu faoliyat natijasida ishlab chiqariladigan va sotiladigan raqamli tovarlar, xizmatlar yig'indisidir. Ba'zida u internet iqtisodiyoti, yangi iqtisodiyot yoki veb-iqtisodiyot degan terminlar bilan ham ifodalanadi. [1.1]

2020-yilni yurtimizda “Ilm-ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili” deb nomlanishi ham bejiz emas albatta. Raqamli iqtisodiyot bu turli sohalarda raqamli texnologiyalarni qo'llash va ulardan samarali foydalangan holda vaqt va mablag'larni

tejashga olib keladi. Buxgalteriya hisobida ham raqamli texnologiyalarni samarali foydalanish ko‘plab hisob-kitoblarni tezda natijalarini chiqarish uchun, mijozlar bilan bo‘ladigan turli operatsiyalarni tez va aniqlikda bajarish uchun, qarzдорlarning qarz miqdorini va vaqtini aniq xabardor qilib turish uchun, hamda moliyaviy hisobotlarni tayyorlashga sarflanadigan vaqtlarni tejash uchun yaxshi va samarali yo‘l hisoblanadi.

Tahlil va natijalar. Buxgalteriya hisobi bu korxonaning ma’lumotlari ya’ni axborotlari va turli xil ko‘rsatkichlari yig‘indisidir. Axborotlar bilan ishlashda ko‘p vaqt va kuch, turli resurslar va vositalar, kerak bo‘lsa anchagina mablag‘ sarflanadi. Manashu vaqt, kuch, mablag‘ va boshqa ko‘plab ishlarni bajarishda buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish bu korxona uchun juda foydali va samarali vosita hisoblanadi. Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish uchun hozirda juda ko‘plab turli xil dasturlash ishlab chiqildi va bu dasturiy mahsulotlar anchagina rivojlanib bormoqda. Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish korxonalar haqida qaror chiqaruvchi va qarorlar qabul qiluvchilar uchun juda foydali. Ya’ni korxona rahbarlari korxona haqidagi ma’lumotlardan istalgan joydan foydalangan holda, korxona haqida tez va aniq qarorlarni chiqarishadi. Qaysi bo‘g‘inlarda ish faoliyatlar qay yo‘sinda borayotgani haqida aniq ma’lumotlar va tasavvurlar paydo bo‘ladi. Investorlar, kredit beruvchi tashkilotlar va banklar esa korxona haqidagi ma’lumotlarda foydalangan holda o‘zlari uchun kerakli qarorlar qabul qilashadi. Ishchi xodimlar ham ishlarni tez va aniqlikda bajarilishi va hisob-kitoblari to‘g‘ri ketayotganliklarini ko‘rib, kuzatib aniq tasavvur qilib borishadi. Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish orqali korxona buxgalterlari [buxgalteriya axboroti](#) [2.1], moliyaviy va statistika hisobotlarini tez, aniq, sifatli va o‘z vaqtida bajarishadi va kerakli tashkilotlarga tezda yubora olishadi.

Shuningdek, korxonalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish va buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishning quyidagi qulayliklari mavjud:

- To‘lovlar uchun xarajatlar kamayadi (masalan, bankka borish uchun yo‘lkira va boshqa resurslar tejraladi).
- Tovarlar va xizmatlar haqida ko‘proq va tezroq ma’lumot olinadi.
- Raqamli dunyodagi tovar va xizmatlarning jahon bozoriga chiqish imkoniyatlari katta.
- Fidbek (iste’molchi fikri)ni tez olish hisobiga tovar va xizmatlar jadal takomillashtiriladi.

Bulardan tashqari raqamli texnologiyalardan foydalanishning yana quyidagi afzalliklari ham bor:

- katta hajmdagi ma’lumotlarni tezda qayta ishlash;
- analitik ma’lumotlarni idrok qilish uchun qulay bo‘lgan shaklda taqdim etish(diagrammalar, grafikalar, jadvallar);
- asosiy hujjatlardagi rekvizitlarni avtomatik to‘ldirish;

- hisobot registrlarini shakllantirish (hisob-kitob-to'lov bayonnomalari, aylanma-balans varaqalari, kassa kitobi);
- qog'oz aylanmasi hajmini kamaytirish;
- boshqaruv va bo'ysunuvchilar, tashkilot bo'linmalari o'rtasida darhol ma'lumot almashish;
- arifmetik xatolarni kamaytirish;
- bitta ma'lumot ustida bir vaqtda bir nechta foydalanuvchi foydalanishi.

Korxonalar buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish natijasida korxonaning barcha ma'lumotlari serverlarda, bulutli texnologiyalarda saqlanadi. Korxona ma'lumotlarining bulutli texnologiyalarda saqlanishi afzallikgi shundan iboratki, bu ma'lumotlardan istalgan joyda foydalanish imkoniyatlarini beradi, buning uchun internet bo'lsa va internetga ulanadigan qurilma bo'lsa yetarli.

Xulosa va takliflar. Raqamli texnologiyalardan foydalanish hozirgi zamon talabi. Zero buning bir nechta afzalliklarining yuqorida sanab o'tdik. Shuningdek, 05.10.2020-yildagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni PF-6079-son [“RAQAMLI O'ZBEKISTON — 2030”](#) [3.1] STRATEGIYASINI TASDIQLASH VA UNI SAMARALI AMALGA OSHIRISH CHORA-TADBIRLARI TO'G'RISIDagi farmonida ham ta'kidlab o'tilganidek, mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish, barcha sohalar va tarmoqlarda kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilishi belgilangan.

Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish orqali buxgalteriya hisobi sifati va tezkorligi oshadi. Qolaversa zamon juda tez va shiddat bilan rivojlanib bormoqdaki, hozirgi zamonga moslashish dunyo hamjamiyati bilan birgalikda rivojlanish, dunyo bozorlariga chiqish uchun ham zamon bilan hamnafas bo'lish kerak. Zero hozirda butun dunyoda sun'iy intellekt rivojlanib ko'plab sohalarga kirib kelmoqda va bir qancha imkoniyatlar, qulayliklar hamda vazifalar yaratib bermoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. https://uz.wikipedia.org/wiki/Raqamli_Iqtisodiyot
2. O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 13.04.2016 yildagi O'RQ-404-son <https://lex.uz/ru/docs/-2931253>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.10.2020 yildagi PF-6079-son <https://lex.uz/docs/-5030957>